

1. BENDRA INFORMACIJA APIE VADOVĖLIO RANKRAŠTĮ

Pavadinimas: DAILĖ.

Autoriai: Irena Staknienė, Rima Tuinylaitė, Romualda Zareckienė

Ugdymo sritis / dalykas: dailė

Klasė: IX–X

Vadovėlio komplekto dalys: kūrybinių užduočių sąsiuvinis, interaktyvioji mokytojo knyga

Irenos Staknienės, Rimos Tuinylaitės, Romualdos Zareckienės dailės vadovėlis IX–X klasėms „Dailė“ – tai „Šok“ serijos dailės vadovėlių sudėtinė dalis, užtikrinanti mokymo(si) proceso tęstinumą. Vadovėlių sudaro įvadas, dešimt skyrių su įžangomis ir apibendrinimais, dailės terminų žodynis, laiko juosta, sąvokų rodyklė, iliustracijų šaltiniai. Kiekvienai mokomajai problemai skiriama 2 puslapių atverstinis, kuriame kartu su pagrindiniu tekstu mokiniai atras dailės kūrinių reprodukcijas ir rubrikas „Šiandien“, „Pasidalykime mintimis“, „Užduotys“ ir „Žodžių bankas“. Tai – patogi ir naudinga mokymo priemonė, siekiant meninio ugdymo pradinio ir Pagrindinio ugdymo bendrosios programos dailės dalyko tikslo ir uždavinių įgyvendinimo.

II. VADOVĖLIO TURINIO VERTINIMAS

Vadovėlis „Dailė“, skirtas dailės dalyko mokymui IX–X klasėse, užtikrina, kad mokiniai įgytų žinių, įgūdžių ir gebėjimų pagal visas dailės dalyko mokymo sritis (dailės raiškos ir dailės kūrinių stebėjimo, vertinimo ir dailės reiškinių pažinimo socialinėje kultūrinėje aplinkoje). Tai – patraukli ir naudinga dailės ugdymo proceso organizavimo priemonė, padėsianti tiek mokytojui kūrybingai ir tikslingai vesti pamokas, tiek mokiniui mokytis, nes vadovėlio metodinė sąranga yra aiški, logiška. Įvaduose į naują skyrių mokiniai supažindinami su tuo, ko mokysis, kaip įsivertins pasiekimus, kaip galės pritaikyti įgytas dailės žinias ir pasiekimus. Kiekviena vadovėlio tema supažindina mokinius su svarbiausiais nagrinėjamos problemos aspektais ir nukreipia į aktyvią veiklą pamokoje. Mokomoji medžiaga išskirstyta į dalis: tekstas, iliustracijos, rubrikos „Šiandien“, „Pasidalykime mintimis“, „Užduotis“, „Žodžių bankas“. Rubrikoje „Šiandien“ nurodoma mokymosi uždaviniai ir dailės tyrinėjimo problemos, atkreipiamas dėmesys į tai, ką mokinys turėtų suprasti, ką tyrinės ir / ar sukurs, kokių medžiagų ir priemonių reikės pamokoje. Vadovėlio medžiaga nuosekliai siejama su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais, o mokinių jau turimas supratimas apie dailę metodiškai sisteminamas, nuosekliai pereinanant prie praeities ir dabarties meninių idėjų palyginimo, vertinimo ir interpretavimo. Nuolat kviečiama dailės patirtį sieti su savo gyvenamąja aplinka (pvz., pamokos tema „Dailė, kasdienybė ir profesinė karjera“, 5–6 p.; 8 skyrius – „Dailė žmogaus aplinkoje“; užduotis „Sugalvokite aktualią temą, tinkamą klasės renginiui...“ (71 p.). Toks dailės žinių ir kūrybinės patirties siejimas su mokinio socialine kultūrine

aplinka atitinka šiuolaikinio mokymo sampratą ir yra šio vadovėlio stiprioji bei išskirtinė savybė (palyginti su kitais jau išleistais vadovėliais).

Vadovėlio mokomieji tekstai yra dalykiški ir nuoseklūs, labai lakoniški, bet konkretūs, skatinantys pastabumą, vaizduotę, loginį mąstymą, todėl bus suprantami skirtingų gebėjimų ir pasiekimų mokiniams. Rubrika „Pasidalykime mintimis“ mokinius skatins apmąstyti, pateikti savas išvadas ir įžvalgas („Ką galėtumėte papasakoti apie daiktų, iš kurių sukurti natūrmortai, šeimininkus, ir ką – apie kūrinių dailininkus?“, 103 p.; „*Aptarkite, kaip technologijos pakeitė grafikos dizainerio darbą*“, 117 p.), analizuoti dailininkų ir savo kūrybą („*Tyrinėkite ir aptarkite nuotraukas...*“ 137 p.), pasiūlys temą diskusijoms, padės pasirengti dailės raiškos užduotims ar savarankiškai kūrybinei veiklai. Kiekvienas skyrius užbaigiamas kartojimo puslapiu „Apibendrinkime įgytą patirtį“. Čia mokiniai ras testų ir iliustracijų dailei tyrinėti, patarimų raiškos užduotims. Dailės pažinimas tyrinėjant, lyginant, eksperimentuojant, interpretuojant ir įsivertinant savo kūrybą yra ne tik patrauklus šio amžiaus tarpsnio mokiniams, bet ir šiuolaikiškas bei metodiškai veiksmingas.

Dalykinės žinios įtvirtinamos ir / ar praplečiamos atliekant skirtingo pobūdžio (dailės tyrinėjimo, spalvinės, grafinės ir erdvinės raiškos) praktines ir kūrybines užduotis. Jos formuluojamos tiksliai ir konkrečiai (pvz., „Sukurkite knygos viršelio ar kompaktinės plokštelės pakuotės grafinio dizaino projektą“, 117 p.), nurodoma ir / ar primenama, į ką reikia atkreipti dėmesį („Derinkite vaizdus ir tekstą, parinkite tinkamo stiliaus šriftą [...]“, 117 p.). Kūrybinės užduotys padės mokyti pačiam kurti ir grąžinti savo kasdienį būvį (pvz., pasiūloma surengti parodėlę (63 p.), sukurti interjero projektą (113 p.)), patirti bendradarbiavimo kūryboje prasmę (137 p.), atsakingai atlikti pareigas, atrasti bendrus sprendimus, įvertinti bendradarbiavimo rezultatus. Vadovėlio užduotys nukreipia mokinius pritaikyti tai, kas nagrinėjama pamokoje, įtvirtinti mokomąją medžiagą, pasitikrinti, ką naujo išmoko, todėl yra prasmingos, tikslingos ir atitinka IX–X klasių mokinių pajėgumus ir interesus.

Mokomoji medžiaga iliustruojama klasikinės ir moderniosios dailės kūrinių reprodukcijomis ir nuotraukomis. Sumaniai gretinant skirtingų epochų, stiliaus ar tematikos kūrinius plėtojamas gebėjimas palyginti, analizuoti, atpažinti būdingus ar išskirtinius bruožus. Teksto, iliustracijų ir užduočių kiekis, kokybė ir naudingumas atitinka IX–X klasių mokinių suvokimo aprėptis.

Nuosekliai formuojamas dailės terminų ir sąvokų žodynas. Nauji ar temai nagrinėti svarbūs terminai ir sąvokos tekste yra išskiriami pajuodinant, o jų apibrėžimai pateikiami vadovėlio pabaigoje esančiame žodynėlyje. Tai – papildomas informacijos šaltinis. Dailės terminų žodynas padės mokiniams tinkamai išdėstyti savo nuomonę apie dailės kūrinius ir dailės reiškinius. Darbas su 152–154 p. pateikiama „Laiko juosta“ turės įtakos mokinio suvokimui apie tai, kaip vystėsi dailė Lietuvoje ir pasaulyje nuo seniausių laikų iki šių dienų.

Dalykinių klaidų nėra, tik 6 p. užrašė po iliustracija turėtų būti „ŠMC TV“ (ne „ŠMCHC tv“).

Šis vadovėlis suteiks ne tik dailės dalyko žinių, bet ir lavins gebėjimą mokyti, padės ugdyti(s) socialines ir kultūrinės kompetencijas. Vadovėlyje siekiama užtikrinti, kad mokiniai taikytų tyrimo, analizavimo metodus. Skatinama ne tik stebėti ir tyrinėti savo aplinką, gamtos objektus / reiškinius, bet ir domėtis socialine (pvz., įvairiomis su menu susijusiomis ir nesusijusiomis profesijomis), kultūrine aplinka. Mokiniai nukreipiami lankytis parodose, muziejuose, analizuoti matytas ekspozicijas, renginius. 77 p. pateikiami renginio vizualiųjų bruožų ir muziejaus tyrimo lapai (lentelės). Neretai pasiūloma savarankiškai pasirinkti tyrimo ar analizavimo objektą ar atlikti praktines, kūrybines užduotis, pasirenkant, ką ir kaip atlikti (sudėtingesniems užduotims patarimai pateikiami skyriaus pabaigoje). Mokoma ir kūrybiškai

bendradarbiauti (pvz., darbas grupėmis kuriant filmuką, 137 p.). Mokiniai skatinami planuoti laiką ir veiklą, kelti tikslus ir uždavinius, apmąstyti mokymosi veiklą. Taigi mokiniams yra sudaromos galimybės ir pasirinkti ir / ar taikyti įvairias mokymosi strategijas ir priemones pagal skirtingus savo poreikius bei pasiekimus.

Mokiniai įtraukiami į savarankišką informaciją paiešką (pvz., 75 p.). Mokoma naudotis įvairiais informacijos paieškos būdais: naudojantis vadovėliu, mokyklos ar asmenine biblioteka, internetu, tyrinėjant ir stebint aplinką. Rubrikoje „Žodžių bankas“ surašyti nagrinėjant temą naudotini terminai ir sąvokos bus tinkami reikšminiai žodžiai ieškant informacijos per paieškos sistemas. Atkreiptinas dėmesys, kad šalia užsienio autoriaus pavardės skliaustuose rašoma jo pavardė originalo kalba, todėl mokiniai galės nesunkiai rasti papildomos informacijos Skiriamas dėmesys informacinių ir skaitmeninių technologijų panaudojimui: atliekant įvairias informacijos rinkimo ir sisteminimo bei informacijos pateikimo užduotis (pvz., sukurti skaidrių pateiktį (33 p.), parengti pranešimą, 75 p.), kūryboje (35, 43 p.).

Recenzuojamame vadovėlyje sudaromos galimybės suprasti ir perduoti žodinius (aptariant, apibūdinant, pasidalijant nuomone ar įžvalgomis) ir nežodinius pranešimus. Analizuodami ir aptardami dailės kūrinius, palygindami jų menines idėjas, raišką ir stilistiką, dalydamiesi patirtimi, pateikdami savo nuomonę ir argumentus mokiniai mokysis tolerantiškai vertinti neįprastą sprendimą, supras kitų žmonių požiūrių, nuomonių, įsitikinimų įvairovę, bus atviri ir jautrūs kitokiai patirčiai, mokysis laikytis kalbos normų ir kalbos etiketo.

Nuolat skatinama įsivertinti savo žinias, supratimą, gebėjimus, aptariant, ko išmokta, kas pastebėta, sužinota, suprasta. Kiekvieno skyriaus pabaigoje yra skyriaus kartojimo puslapiai „Apibendrinkime įgytą patirtį“, kuriuose pateikiami testai. Vadovėlio pabaigoje („Ko mokėmės, ką sužinojome“, 144 p.) pateikiamas testas, skirtas pasitikrinti įgytas žinias bei pasirengti numatomam dailės Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimui X-oje klasėje.

Taigi recenzuojamas vadovėlis sudaro galimybes mokytojui taikyti įvairius plataus spektro ugdymo metodus (tyrinėjimo, savarankiško darbo, kūrybinės užduoties ir kt.). Taip sukuriamos mokymo(si) individualizavimo ir diferencijavimo prielaidos, atsižvelgiant į skirtingus mokinių gabumus, motyvaciją bei poreikius. Vadovėlio mokomąją medžiagą galima pritaikyti skirtingų poreikių ir pasiekimų mokiniams.

IX–X kl mokiniams dažnai kyla klausimas, su kokios srities profesija sieti savo ateitį. Vadovėlyje aptariamoms įvairių profesijų sąsajos su daile, todėl mokomoji medžiaga sudomins tiek menui motyvuotą mokinį, tiek ir paauglius, planuojančius savo ateities veiklą kitose profesinėse srityse. Šiuo aspektu vadovėlio medžiaga įdomi ir aktuali. Stiprūs integraciniai ryšiai su kitais ugdomaisiais dalykais (pvz., 7 skyrius „Žmogus daileje“), atskleidžia dailės sritį kaip nedalomą pasaulio dalį ir patrauklią pažinimo priemonę. Mokoma išvelgti ryšius tarp skirtingų meno šakų, pasaulio pažinimo sričių. Visa vadovėlio mokomoji medžiaga glaudžiai susijusi su mokinio rengimu tapti aktyviu bendruomenės nariu, išprususiu meno vartotoju (o gal ir kūrėju), gebančiu savarankiškai kelti idėjas ir kūrybiškai spręsti problemas, suvokti ir estetiškai keisti savo vizualiąją aplinką. Vadovėlio „Dailė“ mokomoji medžiaga pateikta tikslingai, su atnaujintų meninio ugdymo Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų dailės srities turinio apimtimi pagal kiekį dera labai gerai, o turinys atitinka ir šiuolaikiškus ugdymo metodus, ir mokinių amžiaus tarpsnio ypatumus bei jų interesus.

Vadovėlio medžiagos tinkamumas vertybinėms nuostatomis ugdyti(s)

KOPIJA TIKRA

Supažindinant su Lietuvos ir pasaulio profesionaliaja ir liaudies daile, vadovėlio medžiaga skatina tolerantiškai vertinti ir gerbti skirtingų rasių, kultūrų, etinių grupių, tautų, religijų, lyties, amžiaus grupių, specialiųjų poreikių žmones ir yra nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ir įsitikinimų atžvilgiu. Vadovėlis atitinka demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, ugdomos pilietiškumo nuostatos.

III. VADOVĖLĮ PAPILDANČIOS MOKYMO PRIEMONĖS

Vadovėlio „Dailė“ IX–X klasėms komplekto dalys (kūrybinių užduočių sąsiuvinis ir interaktyvioji mokytojo knyga) vertinimui nepateikiamos.

IV. IŠVADA

Pateiktas vertinti vadovėlis „Dailė“ IX–X klasėms atitinka bendrojo ugdymo dalykų vadovėlių turinio vertinimo tvarkos aprašo (patvirtinta Ugdymo plėtotės centro direktoriaus 2012 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. VK-14) 6 punkte nurodytus reikalavimus, yra parengtas pagal atnaujintose Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose apibrėžtas dailės dalyko turinio apimtis ir mokinių pasiekimų lygius. Vadovėlio paskirtis – padėti mokiniams siekti švietimo ir mokslo ministro 2008 m. rugpjūčio 26 d. Nr. ISAK-2433 patvirtintose Bendrosiose programose apibrėžtų ugdymo tikslų ir rezultatų, t. y. plėtoti kompetencijas – susikurti vertybinių nuostatų sistemą, įgyti reikiamų žinių, gebėjimų, įgūdžių, kurių reikės tolesniam mokymuisi. Vadovėlio struktūra aiški, mokymo metodika nuosekli, visa mokomoji medžiaga nukreipta į mokinio lavinimą(si) ir savarankišką darbą. Vadovėlyje pateikiamos užduotys ir siūlomos veiklos skatina mokinio mokymosi motyvaciją, leidžia gauti grįžtamąją informaciją apie savo mokymosi procesą. Vadovėlis atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu.

Rekomenduoju publikuoti ir naudoti ugdymo procese Irenos Staknienės, Rimos Tuinylaitės, Romualdos Zareckienės vadovėlį „Dailė“ IX–X klasėms.

Recenzavo

Ingrida Viktorija Umbrasaitė

dailės vyr. mokytoja

2013-05-15

Kopija tikra
Administracijos direktore
Administracijos sekretore

Jovita Avizienienė
2013-05-16

